

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т. в. в. декана
юридичного факультету

Надія МОСКАЛЮК
2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ОСНОВИ РЕЧОВОГО ПРАВА»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань: 08 Право

спеціальність: 081 Право

освітньо-професійна програма: «Право»

кафедра цивільного права і процесу

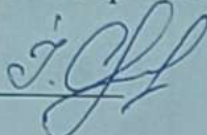
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг КПІЗ	Самост. роботи туд.	Разом	Залік
Денна	4	8	28	14	3	6	99	150	Залік 8

11.01.2023

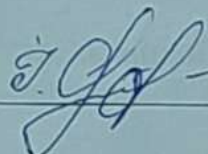
Тернопіль – ЗУНУ
2023

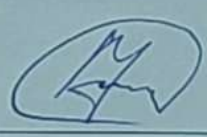
Робочу програму склала доцент кафедри, к.ю.н., Наталія МАЙКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільного права і процесу, протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувачка кафедри д.ю.н., професор Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 081 Право, протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Гарант ОП Наталія ЧУДИК

І ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни «ОСНОВИ РЕЧОВОГО ПРАВА»

Дисципліна «Речове право»	Галузь спеціальність, вищої освіти знань, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 08 Право	Статус дисципліни – вибіркова Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 081 Право	Рік підготовки <i>Денна – 4</i> Семестр <i>Денна – 8</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i>
Загальна кількість годин – 150 год.		Самостійна робота: <i>Денна – 94 год.</i> . Тренінги, КПЗ: <i>Денна – 8 год.</i> Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 11,5 год. з них аудиторних – 3,2 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Основи речового права».

2.1. Мета вивчення дисципліни:

Метою дисципліни є комплексна підготовка фахівців в сфері права, міжнародного права, з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у галузі речового права; ознайомлення студентів з основними положеннями речового права; формування у студентів навичок для професійної практичної діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни: ознайомитися із змістом правових інститутів речового права, об'єктивними закономірностями їх встановлення і розвитку; глибоко засвоїти правові категорії, передбачені цивільним законодавством; прищепити студентам уміння працювати з нормативно-правовими актами; набути навички практичного використання норм сучасного законодавства стосовно до конкретних ситуацій; залучити студентів до активного обговорення теоретичних питань, навчити формулювати і чітко викладати свою думку, виявляти самостійність і творчий підхід до вирішення життєвих ситуацій; ознайомити студентів із судовою практикою, роботою інших органів, що застосовують норми речового права.

Знати: як використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми, демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;

Вміти: самостійно працювати із законодавством України та міжнародними стандартами у сфері речового права, готувати необхідні процесуальні документи, застосовувати юридичну практику для правозахисної і правозастосовної діяльності; **нормувати:** набути знання та навички у правозастосовній практиці та в соціумі; **цінувати:** етичні основи взаємодії індивідів, поваги та цінності до майна інших осіб.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ « ОСНОВИ РЕЧОВОГО ПРАВА»

Змістовий модуль № 1.

Правове регулювання здійснення права власності

Тема № 1. Концептуальні положення про речове право.

Поняття та ознаки речового права. Підстави виникнення речових прав. Об'єкти та суб'єкти речового права. Види речових прав. Кваліфікаційний критерій визначення речових прав.

Література: [1,2,4,6,7]

Тема № 2. Право власності в системі речових прав

Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. Власність і право власності. Зміст права власності та його форми за законодавством України. Значення права власності в контексті формування громадянського суспільства та євроінтеграційних прагнень України.

Література: [4-7]

Тема № 3. Підстави виникнення, зміни та припинення права власності

Підстави набуття права власності. Класифікація підстав (способів) набуття права власності та характеристика окремих способів. Момент виникнення права власності у набувача. Момент виникнення у набувача права власності за первісними підставами. Момент набуття права власності за правочином. Здійснення права власності. Порядок та межі здійснення права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Підстави припинення права власності. України. Реєстрація речових прав: порядок та правове значення цього інституту в приватному праві. Судова практика щодо набуття та припинення права власності.

Література: [4,6,7,9]

Тема № 4. Види права власності.

Право власності на землю (земельну ділянку). Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній. Право власності на житло. Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку, квартири. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Здійснення права власності у багатоквартирному будинку. Право довірчої власності.

Література: [7,11,13]

Тема № 5. Захист права власності.

Поняття та принципи захисту права власності. Види цивільно-правових способів захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності.

Література: [10, 12, 14]

Змістовий модуль № 2.

Правове регулювання речових прав на чуже майно

Тема № 6. Речові права на чуже майно.

Поняття речових прав на чуже майно. Види речових прав на чуже майно. Порядок набуття прав на чуже майно. Судова практика щодо правового регулювання речових прав на чуже майно.

Література: [2, 8, 12]

Тема 7. Захист речових прав на чуже майно

Речово-правові способи захисту речових прав на чуже майно. Zobовязальні способи захисту речових прав на чуже майно. Спеціальні способи захисту речових прав на чуже майно.

Література: [1-7]

4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

денна форма навчання

Назва теми	Кількість годин					
	лекції	практичні	тренінг і КПЗ	індивід. робота	самоств. робота	контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Правове регулювання здійснення права власності						
Тема 1. Концептуальні положення про речове право.	4	2	2	1	14	усне опитування, кейси
Тема 2 Право власності системі речових прав	4	2			14	усне опитування, кейси
Тема № 3. Підстави виникнення, зміни та припинення права власності	4	2	14		усне опитування, кейси	
Тема № 4. Види права власності.	4	2	2		14	усне опитування, кейси
Тема № 5. Захист права власності	4	2		1	14	усне опитування, кейси
Змістовий модуль 2. Правове регулювання речових прав на чуже майно						
Тема № 6. Речові права на чуже майно.	4	2	4	1	14	усне опитування, кейси
Тема 7. Захист речових прав на чуже майно	4	2			10	усне опитування, кейси
Всього	28	14	8	3	94	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичнезаняття №1

Тема: Концептуальні положення про речове право.

Мета: загальна характеристика положень речового права

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки речового права.
2. Підстави виникнення речових прав.
3. Об'єкти та суб'єкти речового права.
4. Види речових прав.
5. Кваліфікаційний критерій визначення речових прав.

Література: [1,2]

Практичнезаняття №2

Тема : Право власності в системі речових прав

Мета: аналіз права власності в системі речових прав

Питання для обговорення:

1. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.
2. Підстави набуття права власності.
3. Момент виникнення права власності у набувача.
4. Здійснення права власності. Порядок та межі здійснення права власності.
5. Підстави припинення права власності. України.
6. Реєстрація речових прав: порядок та правове значення цього інституту в приватному праві.

Література: [4,6,7]

Практичнезаняття №3

Тема: Види права власності.

Мета: аналіз видів власності у системі речових прав

Питання для обговорення:

1. Право власності на землю (земельну ділянку).
2. Самочинне будівництво.
3. Право власності на житло. Поняття житла.
4. Житловий будинок, садиба, квартира як об'єкти права власності.
5. Права власника житлового будинку, квартири.
6. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу.
7. Здійснення права власності у багатоквартирному будинку.
8. Право довірчої власності.

Література: [7-16]

Практичне заняття №4

Тема: Захист права власності

Мета: вивчення механізму захисту права власності

Питання для обговорення:

1. Поняття та принципи захисту права власності.
  2. Речово-правові способи захисту права власності.
  3. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).
  4. Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов).
  5. Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності.
  6. Захист права власності у договірних зобов'язаннях.
  7. Способи захисту права власності у недоговірних зобов'язаннях
- Література: [6,14,17]

Практичне заняття №5

Тема: Речові права на чуже майно.

Мета: загальна характеристика речових прав на чуже майно

Питання для обговорення:

1. Поняття речових прав на чуже майно. Види речових прав на чуже майно.
  2. Порядок набуття прав на чуже майно.
  3. Право володіння чужим майном як речове право.
  4. Суб'єкти та об'єкти володіння.
  5. Виникнення володіння та його припинення.
  6. Судова практика щодо правового регулювання володіння чужим майном.
- Література: [2,7]

Практичне заняття №6

Тема: Захист речових прав на чуже майно

Мета: вивчення механізму захисту речових прав на чуже майно

Питання для обговорення:

1. Речово-правові способи захисту речових прав на чуже майно.
2. Зобов'язальні способи захисту речових прав на чуже майно.
3. Спеціальні способи захисту речових прав на чуже майно.

Література: [1-7]

Практичне заняття №7

Тема: Право користування чужим майном як речове право. Особливості захисту речових прав на чуже майно

Мета: загальна характеристика захисту речових прав у системі положень речового права

Питання для обговорення:

1. Сервітут: поняття, види, підстави виникнення, припинення.
  2. Суперфіцій та емфітевзис: поняття, підстави виникнення, припинення та захист. Узуфрукт: поняття, види, підстави виникнення, припинення.
  3. Право господарського відання та оперативного управління: поняття, види, підстави виникнення, припинення.
  4. Застава: поняття, види, підстави виникнення, припинення. Іпотека та притримання.
  5. Речово-правові способи захисту речових прав на чуже майно.
  6. Зобов'язальні способи захисту речових прав на чуже майно.
  7. Спеціальні способи захисту речових прав на чуже майно.
- Література: [1-7]

6.САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Тематика	Кількість годин
		дфн
1	Концептуальні положення про речове право	Підготовка есе з проблемних питань
2	Власність та право власності	
3	Договірні конструкції виникнення права власності	
4	Власність територіальних громад	
5	Судовий захист права власності	
6	Узуфрукт та право користування	
7	Захист речових прав на чуже майно: негаторний позов	
8	Концептуальні положення про речове право: міжнародний досвід.	
9	Зміст прававласності	
10	Договірні конструкції виникнення речового права	
11	Власність держави	
12	Судовий захист речового права	
13	Узуфрукт та право користування	
14	Захист речових прав на чуже майно: віндикаційний позов	
15	Емфітевзис: поняття, підстави виникнення, припинення та захист.	
16	Право господарського відання та оперативного управління: поняття, види, підстави виникнення, припинення.	
17	Застава: поняття, види, підстави виникнення, припинення. Іпотека та притримання.	
18	Зобов'язальні способи захисту речових прав на чуже майно.	
19	Спеціальні способи захисту речових прав на чуже майно.	
20	Оперативне управління	
Тренінги, КПЗ		
Разом		105

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентами навчального матеріалу в поза аудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочих планах у межах установленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, ситуаційними завданнями).

7.Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи речового права» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

(%)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
30 %	40 %	30 %	100
1. Опитування під час занять (Тема 1-4 по 10 балів) = 40 балів. 2. Письмова робота = 60 балів.	1. Опитування під час занять (Тема 5-7 по 10 балів) = 30 балів. 2. Письмова робота = 70 балів.	1. Активна участь у тренінгах = 20 балів. 2. Написання КППЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КППЗ = 30 балів.	

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна «Основи речового права»

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-7
2.	Система <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-7
3.	Кейсові завдання у системі <i>moodle</i>	1-7
4.	Використання Інтернет-ресурсів: 1. www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України. 2. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. 3. www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України. 4. www.court.gov.ua – Офіційний портал Судової влади України. 5. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.	1-7

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

НОРМАТИВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 26 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради 1996 № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 11.06.2023р.).
3. Земельний кодекс: Кодекс від 25.10.2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14> (дата звернення 11.06.2023р.).

4. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/176/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 11.06.2023р.).

5. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення 11.06.2023р.).

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

6. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду : коментарі науковців / о. П. Печений, і. в. спасибо-Фатєєва та ін., за заг. ред. і. в. спасибо-Фатєєвої. Харків : екус, 2020. 496 с.

7. Майданик Р.А. Речове право: підручник. К.: Алерта, 2019. 1102 с.

8. Майка Н.В. Набуття речових прав на чуже нерухоме майно в цивільному праві в Україні: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Тернопіль, 2018. 228 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

9. Майка Н.В., Бутрин-Бока Н.С. Main provisions of lease agreement: draft common frame of reference and civil code of Ukraine. Main provisions of lease agreement: draft common frame of reference and civil code of Ukraine. Актуальні проблеми правознавства. 2020. №1. С.181-184.

10. Бутрин-Бока Н.С., Майка Н.В. Договір зберігання: історія становлення та розвитку законодавчої платформи. Правові новели. 2020. №10. С.65-74

11. Майка Н. В., Яцишин О.Р. Односторонній правочин, як підстава виникнення речових прав на чуже нерухоме майно. Актуальні проблеми правознавства. 2019. 2. С. 133-137

12. Шанхазарян К.Е. Захист прав на чужі речі за законодавством України дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Одеса, 2017. 219 с.

13. Blackstone's Statutes on Property Law / Meryl Thomas. URL https://books.google.com.ua/books?id=yhY0CgAAQBAJ&pg=PA36&lpg=PA36&dq=property+rights+books+2015&source=bl&ots=SZ4zcPXuRL&sig=ACfU3U1G6NVFSd2P92fGAd97u3P3CTQ9w&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwjnxc_PrKfqAhVEiIsKHaEgB3kQ6AEwC3oECAyQAQ#v=onepage&q=property%20rights%20books%202015&f=false (дата звернення 15.06.2022 р.)

14. Anne Rodell, Clare Harris Property Law and Practice 2018/17 (CLP Legal Practice Guides) Paperback . 11 July 2016. OUP Oxford; 9 edition (23 Jun. 2018). 368 p.

15. Robert Abbey, Mark Richards Property Law 2019-2020. Oxford University Press, : 368 p.

16. Natalia Maika, Nazar Biletskiy Comparative analysis of the lease agreement. Promovare a valorilor sociale-economice în contextul integrării europene. 2019. P..17-19.

17. Biletskiy N Maika N. The concept of special property right in Ukraine. The 12th International scientific and practical conference “Science and innovation of modern world” (August 10-12, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. P. 316-318